

УДК 687.01 – 048.37:677

«НОВЕ», «ОНОВЛЕНЕ», «НОВІТНЄ» ЯК КАТЕГОРІЇ МОДЕРНІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У ДИЗАЙНІ

ХАБАРОВА Ірина

Державний технологічний університет, Черкаси, Україна

Представлені результати дослідження взаємозв'язків поняття «модернізація» («культурна модернізація») з інноваційними процесами, які окреслюють технічні та технологічні зміни в дизайні. Метою роботи стало виявлення змісту і порівняння понять «нове», «оновлене», «новітнє» в контексті модернізації, яка впливає на дизайн-діяльність. Визначено основні види інновацій у дизайн-діяльності, стосовно яких вживаються означені терміни, їх вплив на проектування дизайн-об'єктів. Встановлено, що основою будь-якого виду інновацій є наявність абсолютно «нового». «Оновлене» і «новітнє» характеризують процеси модернізації.

***Ключові слова:** дизайн-діяльність, модернізаційні процеси, інновації.*

ВСТУП

Сучасний світ змінюється, як у глобальному, так і в локальному вимірах, що впливає на розвиток дизайну. Практично всі зміни мають інноваційний характер, нововведення є впровадженням інновацій, що забезпечують відчутне якісне зростання ефективності процесів або продуктів, затребуваних часом.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Завданням роботи є виявити, у яких випадках нововведення в дизайн-діяльності слід розглядати як: результат інноваційної, інтелектуальної діяльності людини, творчого процесу; наслідок відкриттів (експерименту), винаходу і раціоналізації; результат впровадження інновацій шляхом виведення на ринок певної продукції (товарів або послуг) з новими споживчими якостями; як якісне підвищення ефективності у контексті значень «нового», «оновленого», «новітнього».

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Поняття «інновації» набуває особливої складності тлумачення в контексті модернізації (англ. *modern* – сучасний, оновлений, передовий), що означає оновлення об'єкта, приведення його у відповідність до нових вимог, норм, технічних умов, показників якості. Модернізуються, зазвичай, машини, обладнання, технологічні процеси, що вказує на прямиий зв'язок з дизайн-діяльністю. Модернізація в цілому – це

оновлення об'єкта; мікропроцес переходу від традиційного суспільства до модерного, від аграрного – до індустріального (за С.Н. Гавровим, модернізація як процес здійснюється засобами проведення реформ та інновацій, означає перехід до постіндустріального суспільства); процес повної або часткової реконструкції суспільної системи з метою прискорення її розвитку [1].

Вивченням модернізації займається теорія модернізації, в якій виділяють два напрями – ліберальний і консервативний. Модернізоване суспільство має ряд характерних рис, які часто розглядають як окремі процеси економічної, політичної, соціальної та культурної модернізації. Саме культурна модернізація передбачає формування високо диференційованої і в той же час уніфікованої культури, яка ґрунтується на комплексній парадигмі прогресу, на вдосконаленні, ефективності, природному вираженні особистісних можливостей, а також на розвитку індивідуалізму.

Серед її складових, зокрема, можна виділити ті, що мають безпосереднє відношення до дизайну, наприклад: зростаючу віру в науку і технології; створення складної, інтелектуальної системи для підготовки здійснення спеціалізованих ролей; поява нових індивідуальних орієнтацій, звичок, характеристик, в яких є здатність пристосовуватися до нових соціальних горизонтів; можливість розвивати структуру, здатну прилаштовуватися до зміни проблем і потреб [2].

Важливими етапами культурної модернізації вважаються пізні Відродження, епоха Гуманізму і Просвітництва. Як наслідок зміни культурної парадигми, у XVIII – XX ст. мало місце зменшення ролі традиційних цінностей, падіння традиційних авторитетів, сексуальне розкріпачення, поява масової культури і диференціація національних макрокультур на субкультури. Пригадаємо, що саме ці періоди історії дизайну пов'язують із зародженням, становленням і активним розвитком дизайн-діяльності як сфери творчості [3].

Розділяють два типи модернізації – органічну і неорганічну. Органічна модернізація розгорталася завдяки внутрішнім факторам, зокрема, докорінним змінам у сфері культури, ментальності, світогляду в розвинених країнах. Її становлення пов'язують із зародженням буржуазних відносин, з появою централізованих національних держав, формуванням модерних націй, а підйом – з першою промисловою революцією. Неорганічна модернізація розвивається переважно під впливом запозичень чужих технологій і форм організації виробництва і суспільства. Її основний механізм – це імітаційні процеси. Наявність моделі переходу провідних держав від традиційного до сучасного суспільства показує модернізацію як різновид глобалізації – тобто взаємодії цивілізацій, за якою можна виділити «передові» суспільства і ті, що їх наслідують.

В процесі модернізації відбувається зміна застарілих культурних звичок і звичаїв новими, більш продуктивними системами культурних цінностей. Етап модернізації – це час перетворень в економіці і технологіях, в особистому споживанні і способі життя, тобто у пластах «повсякденності». І саме тут провідна роль відведена художньо-проектній культурі, різним видам дизайну зокрема. Модернізація постіндустріального типу пов'язана з перетворенням суспільних продуктивних сил у загальні, які за своєю природою є надбанням усього людства, як і ноосфера, наука, інформація та цінності культури глобалізованого світу. Така модернізація передбачає появу нового типу особистості – «вільної індивідуальності», «багатомірної людини», яка витісняє «економічну людину» індустріальної епохи. Культурна модернізація, як найбільш виразна, прикметна в цей час діяльністю суб'єктів (індивідів, груп, суспільств в цілому) в напрямку зміни цінностей і ідентичностей з метою адаптації до капіталістичного устрою. Культура ж твориться завдячуючи інноваціям.

Інновацією може вважатися введення в ужиток не лише нового, але й значно оновленого продукту (товару чи послуги) або процесу, новий метод продажів, новий організаційний метод у діловій практиці, в організації процесу праці або плідні зміни у зовнішніх зв'язках [5]. Відомо, що термін «інновація» походить від латинського «novatio», який і означає «оновлення» або «зміни».

Приставка «in», в свою чергу, перекладається з латини як «у напрямку», що дозволяє в цілому перекладати «innovatio» як «у напрямку змін (оновлення)». Вперше термін з'явився в наукових дослідженнях ще у XIX ст. Втім, на початку XX ст. поняття «інноваційності» набуло вагомого звучання в роботах австрійсько-американського економіста Й. Шумпетера (1911 р.), який вживав його стосовно «інноваційних комбінацій», які є свідченням розвитку економічних систем.

Інновації відрізняються від винаходів. Вони є результатом інвестування інтелектуального рішення в розробку і отримання нового знання, ідеї, яка раніше не застосовувалася щодо оновлення сфер життя людей (технології, виробу, організаційні форми існування соціуму), а також подальший процес утілення (виробництва) цього, обов'язково – з фіксованим отриманням додаткових цінностей, таких як прибутки, випередження, лідерство, пріоритетність, конкретне покращення, докорінна зміна, якісні переваги, креативність, прогрес [5]. Інноваційна діяльність – це формування інноваційності як такої, що вимагає наявності конкретного процесу: інвестиції – розробка – процес втілення – отримання якісних змін. Поняття «інновація» відноситься як до радикальних (миттєвих), так і поступальних змін, зокрема в інноваційній діяльності, якою можемо вважати дизайн.

Інновації забезпечують випуск патентоспроможних товарів. В науковій літературі існує широкий спектр підходів до концептуалізації цього поняття. Часом воно порівнюється, наприклад, з поняттями: «винахід» і «нововведення», «вдосконалення» і, навіть, «креативність». Подібне не завжди доречно, оскільки інновація передбачає створення додаткової цінності у взаємозв'язку з безпосереднім нововведенням. Інновацією може стати нова концепція, устрій, окрема річ, яка полегшує діяльність, а інноваційність не пов'язана з тим, чи отримав організатор інновації будь-яку вигоду чи принесла вона позитивний ефект.

Інновації поділяються на такі види, як:

- технологічні – найбільш поширені, включають і процеси і технологію, і техніку, і продукти і т. ін.;
- соціальні (процесні) – процеси оновлення сфер життя людини в організації соціуму (педагогіка, система управління тощо);
- продуктові – створення продуктів з новими і корисними властивостями;
- організаційні – вдосконалення системи менеджменту;
- маркетингові – реалізація нових чи значно покращених маркетингових методів, які охоплюють значні зміни в дизайні та пакуванні продуктів, нові методи продажів і презентацій продуктів, їх просування на ринку, формування нових цінових стратегій. Практично всі типи інновацій можливі у сучасних дизайн-практиках. Однак, так склалося історично, що провідниками інновацій є економічно потужні, розвинені країни.

ВИСНОВКИ

Проведений аналіз дозволяє констатувати наступне:

- модернізація є активним процесом оновлення, в якому застосовуються новітні (кардинально змінені по відношенню до вже існуючих) процеси, продукти, технології тощо та інновації, які слід вважати абсолютно «новим» – нововведеним, тим, що не має аналогів у поточний момент;
- метою нововведень в дизайн-практиці є не лише підвищення ефективності та економічності, але й, у кінцевому результаті, покращення якості життя споживачів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гавров С.Н. Модернизация во имя империи. Социокультурные аспекты модернизационных процессов в России / Гавров С.Н. – М. : Едиториал УРСС, 2010. – 352 с.
2. Гавров С.Н. Социокультурные процессы модернизации // Вопросы социальной теории. 2009. Том III. Вып. 1(3). – С. 359-368.
3. Медведев В.Ю. Сущность дизайна: теоретические основы дизайна / В.Ю. Медведев. – 3-е изд., испр. и доп. – СПб. :СПГУТД, 2009. – 110 с.
4. Антонова С.В. Модернизация [Электронный ресурс]. Режим доступа: http://economic_definition.com/Technology/Modernizaciya_Modernization
5. Сутність і види іновацій [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://stud.com.ua/44989/investuvannya/sutnist_vidi_innovatsiy

KHABAROVA I.

“NEW”, “UPGRADE”, “NEWEST” AS CATEGORIES OF MODERNIZATION PROCESSES IN DESIGN

The paper presents the results of the research of the interconnections of the concept of “modernization” (“cultural modernization”) with the innovative processes that outline the technical and technological changes in the design. The purpose of the research was to identify content and compare the essence of definitions “new”, “upgrade”, “newest” in the context of modernization, which influences to design-activity. Characterized content of every definition, and the sequence of their flow from one to another. Determine the main types of innovations in design-activity, in which the identified terms are used, their influence on the design of design objects. Established, that the basis of any kind of innovation is the presence of absolutely “new”. “Upgrade” and “newest” characterize the processes of modernization.

Key words: *design-activity, modernization processes, innovations.*